

Key hatosor használtó petti sor, vagy annak helye egyszeri ligitálásnál 10 krajczár; többszöri ligitálásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ligitálás után 80 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelket elfogad Bécsben: Habsburg-Stein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstrasse Nr. 2 és Oppelik A. Wollzeile Nr. 22.

The Singer Manufacturing Co.

New-York (Amerika). Budapest, csak Váci-utca „a vastskóhoz.”
A világ legnagyobb varrógép-gyára
 ajánlja a felülmulhatatlannak ismert
eredeti Singer-féle új családi varrógépeket. Ára frt 50, 65, 71.
 Minden készlettel tüzelés, fodorítás, vattázás, behajtás, sujtás-felvarrás, keskeny és széles szegés, zsinór-bevarrás szél- és ajour-varrás és zsinór-szegélyezésre stb.: mely egyszerű szerkezete miatt minden egyéb rendszerű fölött előnyvel bír; továbbá különlegességeket szabók, cipészek, nyergesek stb. eff. számára. 3680
 Eladás kis összeg mellett részletfizetésre, vidékre is.
 Fiókjuzlet: Buda, viziváros, fő-utca 52. szám, gróf Andrássy palota.
Budapest, csak Váci-utca

A legnagyobb szőnyeg-raktár,

valamint
 takarók, függönyök és butorszöveteket
 a legolcsóbb gyári árak mellett
 ajánlják
Az északosillaghoz
 V. ker.
Dorottya-utca
 2. sz.
Tottis és Kren
 BUDAPEST.
 Megrendelések legpontosabban fogantatottak.
Fiók-üzlet:
 IV. ker.
Bécsi-utca,
 Kristóf-tér sarkán.

A szegedi országos kiállításon érdeméremmel és a III-ik országos tüzoltógyűlésen Aradon a nagy arany és ezüst éremmel kitüntetve.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerszám-gyár, harang- és érezőtödéje,
 ajánlja szabadalmazott új szerkezetű fecskendőit, tüzoltó-egyletek legénységi felszereléseit, vállalkozik kutak, szivattyúk és harangok készítésére,
 jótállás mellett a legjutányosabb árakon.
 Különös figyelmébe ajánlja a nagyérdemű gazdaközönségnek, saját-készítményű és transatlantia szivattyús kutait és gyárának vízvezetékek teljes felszerelésére nagy figyelemmel külön felállított vizműtészeti osztályát.
 Mintaszerelesek, képes árlapok, kívánatra rendelkezésre állanak.
 Előtelep Erdély és Románia részére: Kolozsvárt, belsőmenester-utca.
 Minden eddigi világtárlaton, haladás, jóízles és versenyképességéért, első díjakkal jutalmazva.

Figyelmeztetés és felvilágo. itásul!
 Még soha nem keltett szépitőszér olyan fel-fűnést a hajnövesztést illetőleg, mint a **Winkelmayer-féle bojtörjányóker-esszencia;**
 miután alig 15 éves fiatal emberek azáltal oly erős szakállt nyernek, mely különben csak későbbi korban, vagy épen nem szokott bekövetkezni, és kopasz helyek a fején, hol már évek óta haj nem látszik, ismét sűrű hajjal lesznek föve.
 Nem csoda tehát, ha sok hámítás és utánczés fordul elő, és egy helybéli Gektember is, öszekötötében egy általam el-bocsátott bolli szolgával valami vegyületek hasonló név alatt hirdeti, a közbensé megcsalatlására és félrevezetésére.
 Még a „Wiener medicinische Zeitung” is egy nyilatkozik, hogy a bojtörjányóker-esszencia jó minőségben csak Winkelmayer-nél található.
 Csatlóások kikerülése végett, kérek tehát mindenki, miszerint mindent a Winkelmayer-féle bojtörjányóker-esszenciából, valamint a többi bojtörjányóker-készítményekből kérjen.
 ÁRAK: Egy üveges bojtörjányóker-esszencia 90 kr.; egy üveges bojtörjányóker-esszencia 60 kr.; egy üveges brillian-tin, a szakállnak szép alakú és puhává tétele, 40 kr.; bojtörjányóker-olaj 40 kr.; bojtörjányóker-vias kenőcs 30 kr.; bojtörjányóker-bojuszpedró 20 kr.; Eau Athenienne, legjobb szagú felkötés 10 kr.; Purgin, növényi szag, mely az ősz haj-vagy szakállnak, az eredeti szagát visszaadja 1 frt.; Purgin, csupán növény-anyag minden ásványi vegyületek nélkül, s egy teljesen ártalmatlan.
 Szállítás csak 1 frttől följebb, csomagolásal együtt történik. — Szállítási költségként 10 kr. csomagolási díj számít.
 Központi szétküldési raktár: **J. Winkelmayer,** Wien, 6. Bezirk, Gumpendorferstr. Nr. 159 u. Stumpfgr. Nr. 13. Budapestben: Török J. gyógyszer, Király-utca 7. Temesvári: Jancsics Ernő, gyógyszer, Kolozsvárt: Székely Miksa gyógyszerész, Gyöngyös: Marcsia Nándor, gyógyszer. 1877

Codein-melleczukorkák.

Elismert hatásuk a hökhurut, köhögés, rekedtség és elnyálgasodás esetében; a gége kiszáradásánál nedvesítő gyanánt szolgálnak, a nyálka kiköpetését előmozdítják és a hurutos és tüdőbajokban enyhülést hoznak.
1 csomag ára 20 kr. o. é.
Főraktárak: Neustein Fülöp gyógyszerésznél Bécsben; Török József gyógyszer., Thalmayer és társa, Budapest; Sipőcz István gyógyszer. Pécsen, és a legtöbb gyógyszerárakban a birodalomban. 3841

Az ismeretes porosz Louisenglück

szalon-köszenét
 50 kilogrammonként 1 frtnyi mérsékelt áron, s egész fuvarokban még olcsóbban, a zsákok ólombélyeggel ellátva, ajánlja a
Gutmann testvérek köszémbányáinak
 budapesti eladási ügynöksége
ZWEIG LAJOS, mérleg-utca 3. sz.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelen: minden közzvársnál kapható.

NEMZETI NAGY KÉPES NAPTÁR 1878-ik évre.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal számos képpel.
 Szerkesztő **ÁLDORIMRE.**
 Tizedik évfolyam. — Ára füzve 1 frt.
TARTALMA: Naptári rész. — Nero fáklái (Sziemiradzki nagy czimképével). — Mester és tanítvány. 1 Gyulai Pál (arcképpel). — 2. Dömötör János (arcképpel). — Akit egy nemzet sirat, a Deák-mauzoleum (képpel). — Egy gyarmunkás életéből. (Igaz történet a minő sok van). — Nagy szellemek és nagy jellemek. Kosuth Lajos és Hugó Viktor (arcképpel). — Költő és diplomata (arcképpel). — Törökök és muszkák (képek szöveg nélkül). — Innen-onnan (vázlatok a szomszéd-ból és -ról). — A bolgárok-ról. — Konstantinápoly (7 képpel). — Vázlatok egy év történetéből. Mikó Imre gróf (arcképpel). — Szalay Ágoston (arcképpel). — Kecskeméthy Aurél (arcképpel). — A Petőfi-társaság. — Törökvilág Magyarországon (2 arcképpel). — Történeti mozaik. — Vegyesek. — Hasznos tudnivalók. — Magyarország czim-névtára. — Országos vásárok. — Naptári értesítő.

Angol társalgási nyelvtan iskolai és magánhasználatra.
 Dr. Gaspey Tamás tanmódja szerint
 a magyar nyelvhez alkalmazta
RANSBOURGH ZSIGMOND
 az angolnyelv magántanára a budapesti állami főreáltanodában és több polgári iskolában
 Ára füzve 2 frt 80 kr.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évrre... 12 frt; félvrre... 6 *; Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évrre... 8 frt; félvrre... 4 *; Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évrre... 6 frt; félvrre... 3 *.
 42. szám. — 1877. Budapest, október 21. XXIV. évfolyam.

LEVERRIER.

(1811—1877.)

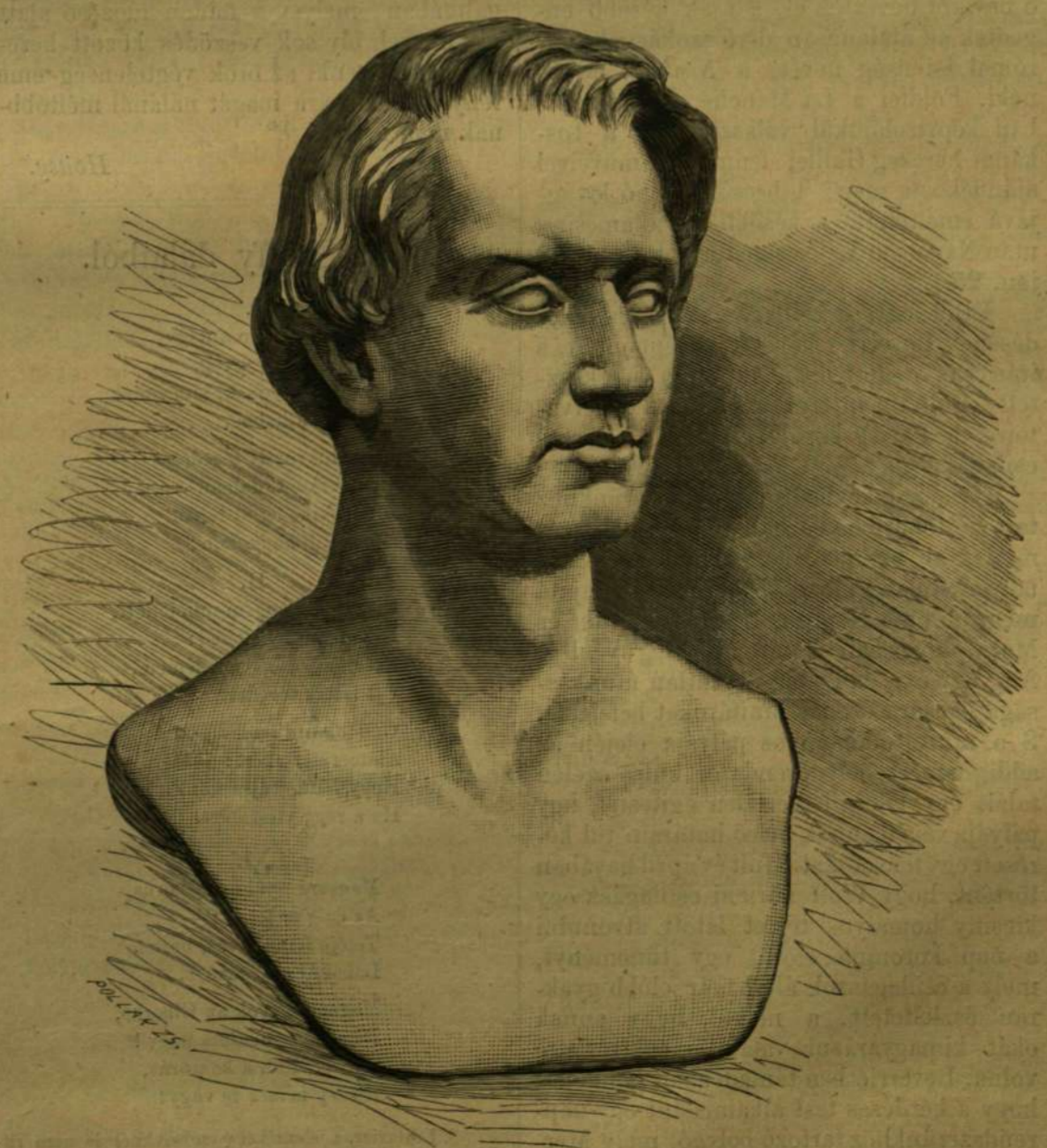
ELVONT tudományok fölfedezései csak ritkán vannak hatással a nagy közönségre, mely rólok rendszerint másodkézből értesül, s valódi jelentőségüket megítélni sem mindig, vagy csak idők multával képes. Csak kevés tudósnak jutott a szerencse, hogy kutatásai eredménye szélesebb körökben leljen méltánylatot, s még kevesebbnek, hogy ezt még életében meg is érhesse. E kevés szerencsések közé tartozott a párisi csillagvizsgáló közelebről elhalt igazgatója: Leverrier.

LEVERRIER Orbán János József St.-Lóiban született 1811. márczius 11-kén. Iskoláit részint szülővárosában, részint Caenban s Párisban végezte; magát a mérnöki pályának akarván szentelni, Párisban a politechnikumnak volt hallgatója. Mint végzett mérnök a dohányjövődéknél kapott hivatalt, s új foglalkozása inkább a chemia felé terelvé, több vegytani értekezést irt, s egy nagyobb munkát a phosphorról és vegyeiről. Különösen utóbbi munkája tanári állást szerzett neki a Collége Stanislas-n, hol a vegytannak örökre búcsút mondv, a csillagászati számításoknak adta magát. Leginkább a bolygók háborgatásai vonták magokra éles figyelmét, s elhatározta előre kiszámítani mindazon kisebb eltéréseket és rendellenességeket, melyeket a naprendszerünkhöz tartozó bolygók egyébként már meghatározott pályái szenvednek. Ki is számítá e háborgatások nagyságát a Naphoz legközelebb eső bolygóra, a Merkúra nézve, s ezen műve az egész tudományos világ figyelmét felé fordítá. A párisi csillagászati évkönyv dolgozó társul hívta meg, s az akadémia az elhunyt Cassini helyére tagul választotta 1846. januárban.

A tudományban korszakot alkotó működése azonban csak ezután kezdődött voltaképp. Arago, a párisi csillagvizsgáló akkori igazgatója felszólítá, hogy ugyanazon számításokat, melyeket a Merkúra vonatkozólag tett, alkalmazza a Naprendszer legszélsőbb bolygójára, az Uranusra is. Az Uranus pályája már előbb nevezetes

szabálytalanságokat mutatott, miknek okát nem tudták megfejteni. Bouvard francia csillagász már 1829-ben ugy nyilatkozott, hogy talán egy ismeretlen égitest gyakorol az Uranusra vonzást, s kényszeríti szabad pályája odahagyására; Bessel, a königsbergi csillagvizsgáló igazgatója pedig (1840.) azon reményét fejezte ki egy Humboldt-hoz irt levelében, hogy ezen há-

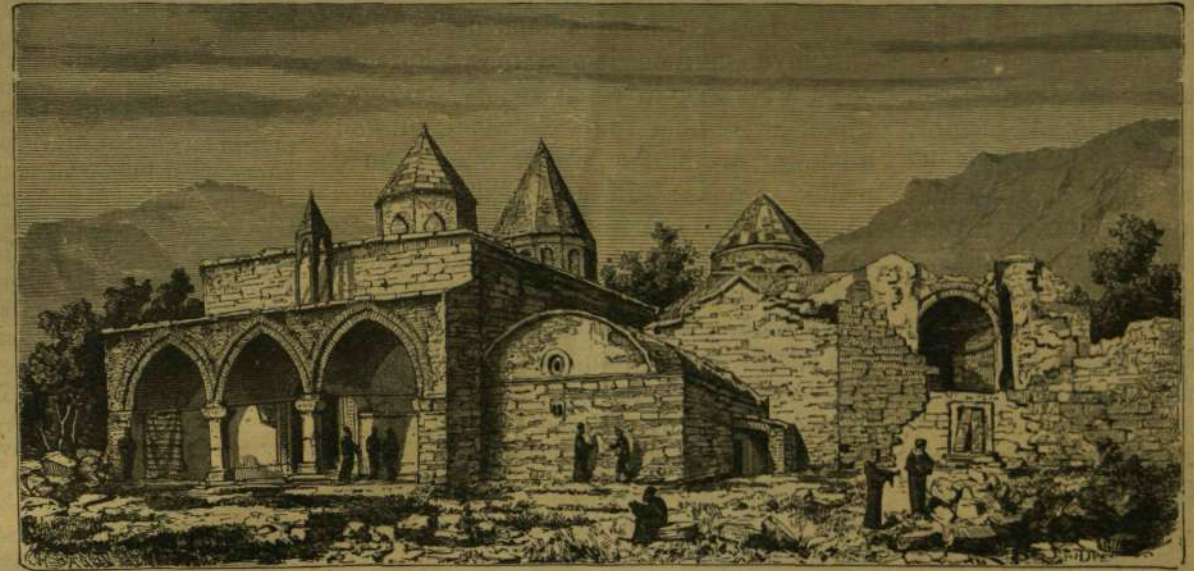
borgató égitestnek nagyságát is ki lehetne talán számítani.
 Leverrier 1845-ben kezdte el az Uranus háborgatásait számítani, s már ugyanazon év novemberében jelentette az akadémiának, hogy a háborgatások kimagyarázására az eddig ismert okok elégtelenek, s hogy csakugyan fel kell tenni egy az Uranushoz közel eső égitest létezését.

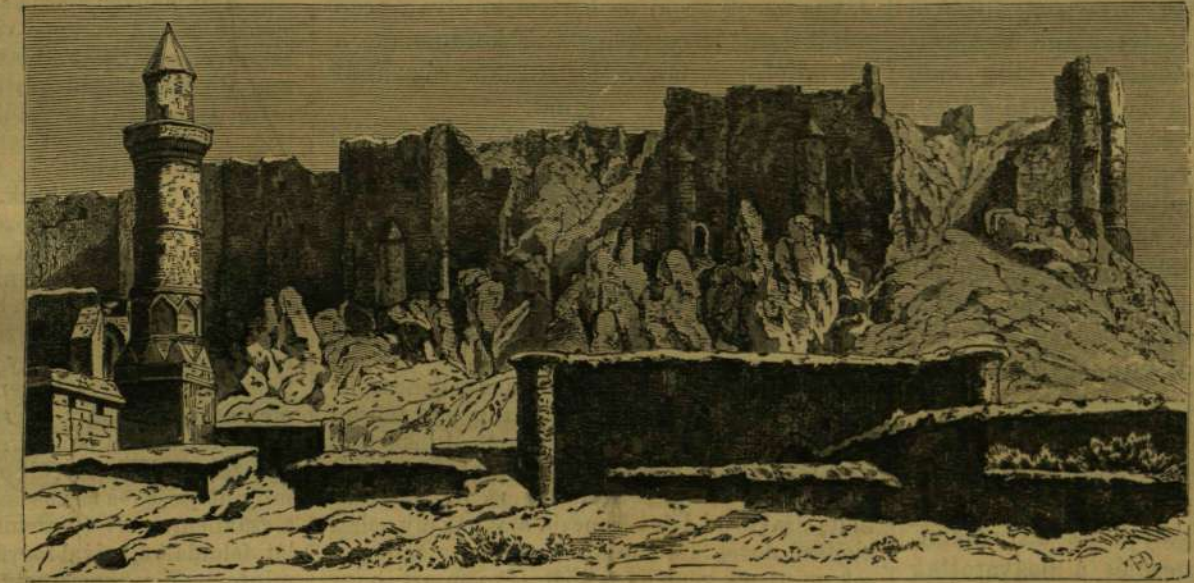
LEVERRIER. (PRANDIER MELLÉSZOBRA UTÁN.)

A FALU HŐSE. — (МУЖЕЛОСЬ МІЛІА ПІСЬМІЕНЬ ОТАН.)

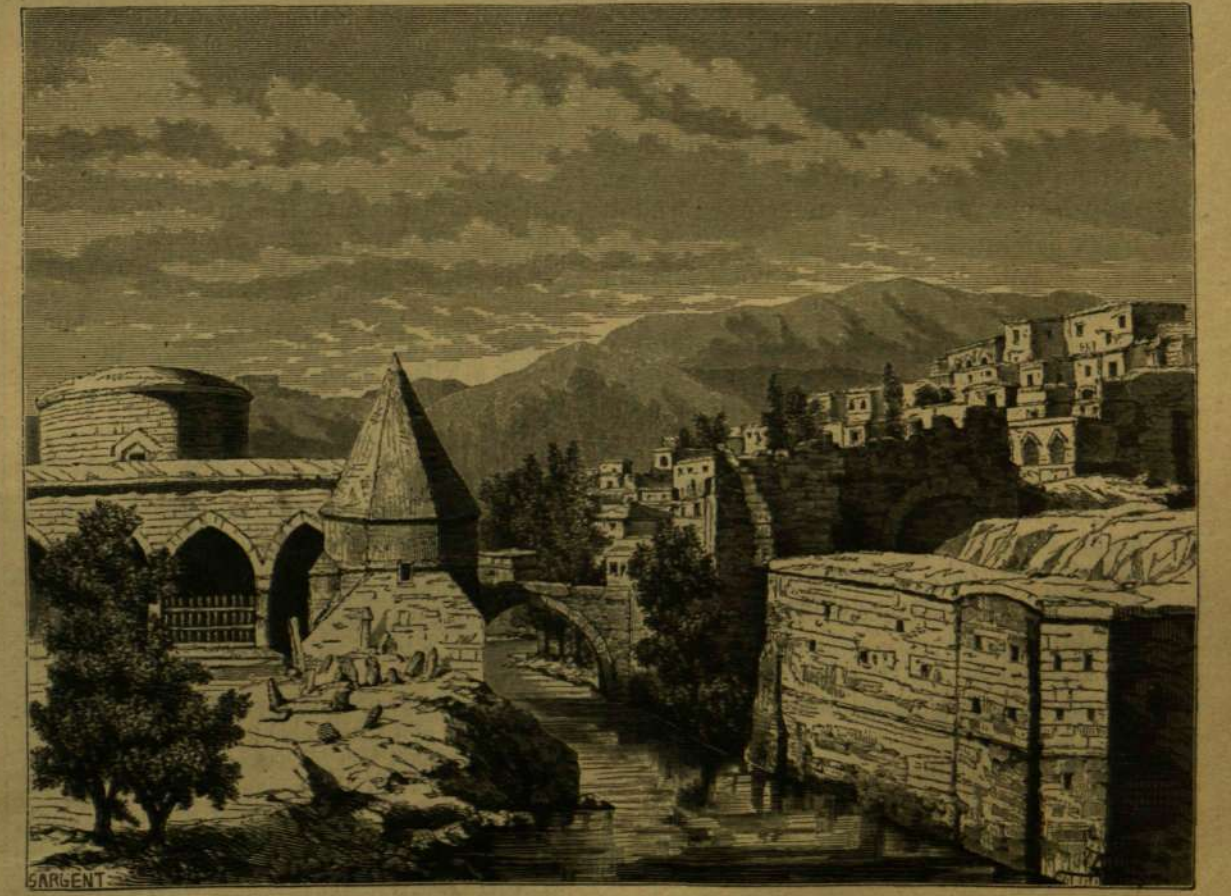
YEDI-KILISSZA („HÉT TEMPLOM.“)

BITLISZ VÁR.

EGY GEORGIAI TEMPLOM ROMJAI.

BITLISZ.

KÉPEK TÖRÖK-ÖRMÉNYORSZÁGBÓL.

Ily körülmények, s ily gondolatok közt telt el egy hónap. Szeptember 1-én a Gallia távolsága Jupiterétől már csak 38 millió lieu (21 millió mérföld) volt, vagyis annyi, mint a földé a naptól. Szeptember 15-éig e távol már 26 millió lieunyire apadt le. A kicső planéta folyvást növekedett nagyságban s fényben, az ég boltozatán, s a Gallia ugy közelített hozzá napról napra, mintha egyenes vonalban haladna (vagyis is esnék) felé.

Valóban veszedelmes egy égi test a Galliára nézve, meggondolva, hogy a Newton törvénye szerint az égi testek vonzása tömegük egyenes-, és távolságuk négyzetének fordított arányában növekedik. A Jupiter tömege roppant nagy, távolsága pedig naponként kisebb és kisebb.

Hogy a Jupiter nagyságáról némi fogalmunk legyen, a következőket kell meggondolnunk. Ez óriás gömb átmérője 35.790 lieu (19 ezer mérf.) vagy 11-szer nagyobb mint a földé; kerülete 112.440 lieu. Köbmértéke 1440-szer nagyobb mint a földé, vagyis 1440 földet kellene egy gömbbe össze olvasztani, hogy a Jupiterhez hasonló nagyságú test legyen belőle. Sulya azonban (vagyis tömege) csak 338-szor nagyobb a földénél, a minek oka az, hogy átlagos tömörsége négyeszer csekélyebb a földénél, s csak egy harmad-résznivel nagyobb a vízenél, a mi némely természettudósokat azon feltevésre is vezetett, hogy talán a Jupiter még folyó állapotban van, legalább a felszínén.

Hogy a Jupiter természettani leírását befejezzük, meg kell még jegyeznünk, hogy nap körüli kerengését tizenegy év, tíz hó, tizenkét nap, nyolc óra s negyvenkét perc alatt végzi el, vagyis a Jupiter éve ennyi év stb. a földi idő szerint; hogy másodpercenként tizenhárom kilométernyi sebességgel mozog 1240 millió lieu (700 millió mfd) hosszúságú pályáján; és saját tengelye körüli forgását 9 óra és 55 perc alatt végzi el, vagyis: nappala és éjjele csak ennyi; s e roppant gyors forgás következtében két sarka sokkal tetemesebben be van lapulva mint a földé, úgy hogy átmetszete, szemelláthatóság is nagyon összenyomott, s egyenlítőjénél nagyon megnyult kört (vagyis ellypsist) alkot; és mivel tengelye csaknem függőlegesen áll napkörüli pályája lapjára, vagyis az ő eccliptikájára, ennél fogva nappala és éjjele folyvást csaknem egyenlő, vagyis mindenik 5—5 óra tartamu; végre hogy a naptól roppant távolsá miatt rajta a napsugárok ereje huszontöszörte kisebb, mint a föld felületén.

Szólnunk kell még négy holdjáról is valamit, melyek oly felségesen világítják meg a Jupiter éjeit. Egyikük körülbelül oly távolságban kereng a Jupiter körül, mint a mi holdunk a föld körül. A másik valamivel kisebb a mi holdunknál. A legtovábbi négyezerhatvanöt ezer lieunyire van a Jupiterétől, és így ötödül-százott távolabb, mint a hold a földtől. Kerengési gyorsaságuk, mind a négyé, sokkal nagyobb, mint a holdé a föld körül. Az első egy nap, tizenhatszáz óra, huszonhatszáz perc alatt körüljárja a Jupiteret; a második három nap s tizenhárom óra, — a harmadik hét nap s négy óra, — a negyedik tizenhat nap tizenhat és fél óra alatt.

Tudva van, hogy a Jupiter-holdak vizsgálata után — mozgásaik a legnagyobb bizonyossággal ki levén számítva — határozották meg először a fény terjedésének a gyorsaságát; valamint a földi hosszúságok meghatározásánál is használhatók voltak.

— Jupitert, — mondá egy ízben Procop

hadnagy e dolgokról beszélgetve, — úgy tekint-hetjük, mint egy roppant nagy és pontos órát, melynek kövei gyanánt holdjai szerepelnek. És pedig négy kövön jár, míg a mi zsebróánk rendszeren csak három van.

— Félős, — egészít ki a képet Servadac, — hogy rövid időn őt köve ne legyen.

Lehet képzelni, hogy naponkénti beszélgetéseik főtárgya, e szemeik előtt folyvást és szemlátomást növekedő világ volt. Alig vehették le róla szemeiket, s egyébről beszélni sem tudtak. Egy ízben a planeták különböző koráról s keletkezésük — vagy előállításuk — időpontjáról beszéltek, s Procop hadnagy ez alkalommal *Flammarión* „Elbeszélések a Végetlenségéről“ című könyvének következő lapját olvasta fel előttük:

„A nap körül bolygó égi testek közül a legtovábbiak a legrégebbek s a fejlődésben legelőrehaladottabbak. *Neptun*, mely tizenegyszáz millió lieunyire van a naptól, legelőször vált ki a naprendszer ősi kód-anyagából, s annak már több milliárd esztendeje. *Uranus*,

ÓRÁK HOSSZANT ELNÉZEGETTÉK S MUTOGATTÁK EGYMÁSNAK.

SERVADAC HECTOR VÁNDORLÁSA.

mely kétszáz millió lieunyi távolban kereng mindnyájuk közös középpontja körül, több százmillió százados életű már. *Jupiter*, valamennyi közt a legnagyobb, száz kilencven millió lieunyi távolban, hetvenmillió századéves. *Mars* tizmillió század éves, naptól távolsága ötvenhat millió lieunyi. A föld harminczhét millió lieunyi távolban sűrű a nap körül — s ezelőtt százmillió évvel szakadt ki az ég közepéből. Hogy a *Venus* létre jött, annak tán csak ötven, s hogy a *Mercurius*, annak csak tiz millió éve. Annyi lehet annak is, hogy a föld a holdat szülte.

Pusztá hozzászólások!

Szeptember második felében a Gallia folyvást közeledett a Jupiterhez. Okt. 1-jén átmetszete a Jupiter pályáját, s ugyanazon hó 15-én kelle elérnie legnagyobb közelsége pontját. Egyenes összeköttetésből már alig lehetett félni, mert a Gallia és a Jupiter ekklipszénél nem egy lapban feküdtek, bár csekély elhajlással egymástól.

E tizenöt nap alatt a Jupiter valóban fel-

seges látványt nyújthatott egy elfogulatlan szemlélőnek, a milyen — természetesen egy sem volt a Gallián, mert nagyon is közelről voltak érdekelve mindnyájan. A mint a nap sugarai a Jupiter tányérára estek, arról meglehetősen erővel lövelltek vissza a Galliára. A felületén levő tárgyak sajátos színezetet látszottak nyerni. Maga a parányi *Nemina* is, a Gallia kiseddel melékibolygója, láthatóvá vált az éjben, a Jupiter nagyobb fényétől. A Jupiter holdjai annál világosabban kivehetők voltak, pusztá szemmel is. A földről a holdak a legtisztább éjben sem vehetők ki, jó erős messzelátó segítségével; ámbar mondják, hogy voltak emberek, a kik a földről szabad szemmel látták a Jupiter holdjait. Annyi bizonyos, hogy most a Galliáról jól láthatók voltak. Az elsőnek fehéres, a másodiknak világos kék, a harmadiknak fénylő hófehér, a negyediknek sárgás narancsszínű volt, mely néha majdnem vörösbe ment át. A Jupiter fénye pedig oly tisztá volt, hogy nem is lobbadozott.

A sziklafokon állva órák hosszat elnézegettek s mutogatták egymásnak e jelenségeket.

Egyre közeledett a nap, melyen végre sorsuknak el kellett válni. Tévedett-e számításaiiban Rosette tanár? Mindnyájan hön óhajtották: vajha ne tévedett volna! Vajha, a Jupiter vonzása daczára, úgy folytathassák utjokat, a mint ő kiszámította volt. Egyedül ő, a csillagász, ki annyit adott számításai csalhatatlanságára, egyedül ő óhajtotta titkon: vajha most ez egyszer mégis tévedett volna! Szerette volna: nem tért vissza a földre többé, hanem menni, menni, végetlenül a világűrbe.

Október 1-jén már csak tizennyolc millió lieunyire voltak a Jupiterétől. Különböző színű csikjai világosan kivehetők voltak. A sarkak felé majd setétebbre, majd világosabbra váltak s olykor még foltokkal is voltak takarva, melyek a Jupiter légkörének talán felhői lehettek.

Október második hetében egyre növekedett a Gallián levők félelme. Ijesztőleg közeledtek a félelmes ponthoz, hol sorsuknak el kell válni végre. Még Timaseff gróf is kilépett szokott tartózkodásából, s melegebben látszott közeledni Servadac kapitányhoz. Megbeszéltek az esélyeket, melyek előttük állanak. Megadták magokat, bármilyen sors várjon is rájuk. Végre is, a Jupiterbe ütközés esélye a legesekélyebb valószínűséggel birt valamennyi közt; a többi esély pedig végveszéllyel nem fenyegetett. Még ha a földre vissza nem juthatnak is, viszont fogják látni azt, közelebe érve, az ég ezer meg ezer csillagai között...

Október 15-én kelle elérniök a Jupiterhez való legkisebb távolságot: tizenhárom millió lieunt. Akkor vagy lebukni — képzeltetetlen gyorsasággal; vagy tovább haladni a Palmyrin által kiszabott pályán.

A várt s remegett nap megérkezett — és elmúlt. A Gallia tovább haladt... Mily megkönnyebbülés... Csak az egy Palmyrin sajnálta. Csillagászai kalandszomja még nagyobb volt csillagászai hűségénél.

A Gallia igazat adott számításainak, s ment tovább, nyugodtan az elébe szabott pályán.

(Folyt. követh.)

Egyveleg.

Ügyes könyvtárnok. Észak-Amerikában egy nagy könyvtár jegyzékében Aristophanes „Békáit“ valamelyik tudós könyvtárnok a természetrajzi munkák osztályába sorozta. A jámbornak, úgy látszik, fogalma sem volt arról, hogy Aristophanes voltaképen nem természettudós, hanem vigjátékíró volt.

A Sebes-Körös nádasai.

Dél-amerikai utazók sokat tudnak beszélni az Amazon, Uruguay, Parana, La Plata és más egyéb folyók mocsáiról, melyek az esős évszakban több ezer mérföldnyi területet képeznek, míg nyáron át buja növényzet váltja fel a posványok helyét, hol a vadmarhák csordái legelésznek, elbukva az óriási fűben.

Ha nem is ily nagyterjedelmű, de ilyféle mocsárok területét el mai napig is a Sebes-Körös mellett, Nagy-Váradon alul harmadfél mérföldnyire vé kezdetüket. Legnagyobb hossza ezen mocsárnak mintegy két mérföld, szélessége egy mérföld.

Aránylag kevés halandó tette lábát ezen rétségbe, mint a vidéken általában nevezik, — maguk a birtokosok ritkán ismerik e tulajdonukat.

A Sebes-Körös partjai Kis-Tóttól kezdve mindinkább tünedezni kezdenek, míg a víz egy színbe nem jut a területtel. A falvak napsugárban fürdő tornyai mind a láthatár szélén usznak, egyes távoli szigetdombon a kolompoló gulya kergetőzik, kinezva a böglyök és legyek rajától. A kezdetben alacsonyabb nád mindinkább magasodik és elföldi tekintetünk elől a külvilágot. Nyílegyenességű ásott meder közepén a verőfényes égboltozat és beláthatatlan nádtenger kísér egyedül és órahosszant. A csónak egyhangú loccsanásait csak a vízi madarak rikácsoló hangja szakítja néha-néha félbe.

A nád szélén idegen sajka sikamlík végig, napbarnította összeaszott arcz bámul rád belőle; ez a vidék rákásza és halásza, ki egyedül szokta bebarangolni e pusztaságot, ki ismeri annak titkait, minden zugát és suttogását.

Igen, mert vannak titkai, utvesztői ezen rétségnek. Némely kanyargós hátakon messzire el lehet benne jutni, hol tágasabb térek tárulnak fel. A fő közlekedés azonban sajkán történik, egy tölgyfaderékből kifaragva; egész csónak-ösvények vannak a nád között, mind megannyi apróbb érhez, patakhoz hasonló.

Legnevezetesebb részét képezik a rétségnek az u. n. kotúk, uszó gyepszigetek. A felszint itt is nádas borítja, azonban ez nem szilárd talajon nyugszik, hanem összekuszált gyökérszövetből áll, mit ide-oda lehet húzni az alatta néha négy—öt méter mély vizen.

Nyáron át a rétségben kevés az élénkség, csak ha beállnak a téli zord idők, s a folyók és patakok páncezlinget öltének magukra, akkor van itt az aratás ideje. Csak ha befagyott, lehet a nádat kaszálni. A szomszédos községek népe seregestől jelenik meg, s a siberiai látvány patogó tűz, pirított szalonna és birkabőrös ködmönben folyik le vigan és elég érdekesen. A kisebb pocsolyákba befagyott halakat baltával kivágják és a halászle csakhamar megtölti párolgó medvével a bogracsokat.

Voltak idők, midőn a rétség nem volt ily elhagyatott, ily néptelen. Szomorú napok voltak azok az egész hazára nézve. A magyarságunk csillaga tűnő félben volt mindannyiszor. Az irázi templomdomb, mely a rétség — ezen örökös mocsár közepette alig egy holdnyi területet foglal el — sok szenvedésről, tönkre ment reményről tudna regélni. A török és tatárjárás viharos századai elmúltak, mikor a szomszédos népség ezrei éltek e rétségben, s az irázi dombon szerényen kiemelkedett az isten háza, hová a hontalan bujdosók keserveiket elpanaszolni, kismiri jártak. A templomból csakis az alapzat kövei vannak még helyben, azokat is évenként széthordják a téli időben tüzhely, átjárók stb. építéshez.

A szabadságharc után lezajlott sötét napokban a rétség még egyszer — utoljára —

fogadta keblére a menekvők ezreit, az irázi templomdomb rövid időre újra a hontalanok honává lett.

Igen utoljára — nem mintha hasonló szomorú napok ezentúl lehetetlenek volnának — mitől azonban óvjon a Mindenható, — de mert a rétséget, a nádat a kultúra ragadja kerülhetetlen kezei közé, hogy belőle mivelhető területet csináljon. Igaz, a nádas is meghozza a maga termését, mely sokszor nem áll hátrább bármely buzaföldeknél és mindez ingyen, minden befektetés nélkül; de az emberiség éhezik, kenyér és hus kell neki, — a mi pedig fő, a gazdának pénz.

Peresőt kiáltottak tehát a nádasokra és kezdetét vette a kultúra. Azonban sokáig fog még tartani, míg a nádasokban rikácsoló gémeke szavát a vidor fűrjeske éneke fogja hullámzó vetés között felváltani. Nehezen érik meg, a kik a munkához hozzáfogtak! — Pedig milyen nehez egy munka! Vasuton kell a földet az emelendő töltésekhez több ezer méternyi távolságot hordani, sokszor feneketlen kotákba. Jól megdölgötték-e a nehézségeket, a kik hozzá kezdtek? És tudják-e, hogy az eltöltéssel, gátolással még a mocsárt meg nem ölik, a laposabb területek ott maradnak mindaddig vizes fenéknek, míg mesterségesen fel nem iszapoltatnak; a nád kivész belőlük, káka és sás lesznek hitvány utódai.

Sok víz és iszap lefolyik addig a Körösökön, míg e területet iszappal annyira feltöltetik, hogy hasznavehetővé válhat; ha pedig fel nem töltik, akkor soha sem vál azzá. Azonban a gátak egy-két év alatt már körül szorítják a folyó testét; a nádasok lassanként eltűnedeznek, az irázi templomdomb pedig várja, várja a feltámadás napját, mikor az első haragszó egybegyűjti a hiveket csinos házaikából a közös hálaadásra!

K—y.

Egy titkos értekezlet.

B. Földt. Ferenz emlékirataiból.

Széchenyi István kegyes jóakarom lön; egy látogatás alkalmával felhívott, hogy egyik nap délután 6 órakor jöjjenek hozzá, többen leszünk, mondá, beszélgetéssel töltsétek az estét.

Természetesen, pontosan megjelentem. A magán-fogatok s bérkosok hosszu sora járt elő.

A pesti társaságot ismertem már, de itt sok vidéki, bécsi és pozsonyi urat találtam. Bemutattam magamat; vagy egy fél óráig szivaroztunk, beszélgettünk. Egyszer a házigazda körül nézte magát, mintha azt nézné, itt van-e mind, kit várt: meghuzott egy eszengőt, s két inas kinyitotta a termet, melytől ő csak nagy küzdelem után volt képes megválni, de több éveken át figyelt mindenre, észlelt s tanulmányozott Magyarországon mindent, és sok fáradság s küzdelem után azon fájdalmas meggyőződésre jutott, hogy: ezen kedvenc ábrándjáról, mert fájdalom, csak ábránd, le kell mondania!

Nagyon sajnálja jó barátit, nemzetét, hogy így separtetünk el a polgárosodás áramlata által; hogy rövid életünk kintelés szenvedés leend. Ezt akarja megelőzni az által, mikép lemond a magyar államiság, nemzetiség, önállóság chimerájáról, s hogy a sokáig tartó göröcsön vonalászt megelőzve, új életre ébredjen e nép, melyet magyarnak nevezünk: — egy pártot kell alakítani, mely már egy is nagyban öntudatlanul létezik, — mely oda hason, hogy Szent-István hajdan dicső koronája beleolvadjon az ausztriai császár koronájába. Egyesüljünk hát az ausztriai kultur-állammal, s fogadjuk el Ausztriának intézményeit. Ekkor részesülünk fogunk Ausztria anyagi jólétében; csakhamar fel fog virágozni itt is a népevelés, szorgalom, ipar, kereskedelem stb. s ezzel az elhagyott, elnyomott nép jóléte.

Ezen pártnak alakítása céljából kértettek ma ide benneteket!

Ezen pártnak alakítása céljából kértettek ma ide benneteket!

nőtt, s majd ünnepélyes lett a helyzet; mert a gazda megállott az asztal sarkán, némán nézve a világitást, mint valamely szobor.

Ez így tartott vagy 5 percig; végre valaki elküldte magát „halljuk!“

Ekkor Széchenyi mintegy ábrándozásából fölébredve, engedelmet kért, hogy elfogadjon az elnöki székét, s elmondotta egy indokolt beszédben, hogy:

Miután a magyar nemességnek nincs már alkalmá, mikép hazáját a tatárok s törökök ellen védje;

miután erre, mint az utolsó insurrekzio bizonyítja, már nem is képes;

miután a főúri családok a Mária Theresia idejében nyert nevelés folytán, családjaikat elnémetesítették, erkölcsükben, szokásaikban, s nyelvükben;

miután Magyarország mostani politikai s társadalmi viszonyainál fogva a szomszéd kulturális államok sorába ily viszonyok közt soha sem fog léphetni;

miután népünk neveletlen, tudatlan s tunya;

miután a legjobb szándéku kormány sem tehet semmi előnyöst reánk nézve, mert megtörik legemesebb szándoka régi gyűlöletünkön és semleges ellentállásunkon;

miután megyei gyűlésünk már nem közgazgatási testület, hanem a botrányok, szenvedélyek, személyeskedések, s nem ritkán a halálos vagy inkább gyilkos tevékenység borzasztó tüzhelye;

miután az igazságszolgáltatás oly lassu, hogy évtizedekig folynak a legvilágosabb adóssági, urbéri stb. perek;

miután utjaink járhatatlanok;

miután nincsen iparunk, kereskedelmünk, hitelünk;

miután nálunk Milfait-féle rablóbandák rémületben tarthatnak éveken keresztül egész vidékeket;

miután a diák nyelvet, melyet mindannyian értünk s beszélünk kiküszöböltük; és a magyar nyelvet, mely alig létezik, emeltük diplomatikai méltóságra, melyet a miveltebb osztály alig ért meg már;

miután irodalmunk, költészetünk, színészetünk, festészetünk, szobrászatunk nem fejlődhetik; helyzetünk nem csak nyomorult, de tűrhetetlen; elannyira, hogy mindazok, kik láttak s élveztek már jobbat, szívesen időznek télen Európa civilizált városaiban, nyáron külföldi fürdőkhöz, hol pénzért találnak minden irányban élvezetet, nemeset, kielégítőt. Mig itt ép ezen pénzért csak is tengődünk minden élvezet nélkül, ezer veszélynek s kellemetlenségnek kitéve, és így ezek távozása hazuról észszerű és jogosult;

ábránd azon remény, hogy Magyarország tovább is így fennállhasson; — ábránd, hogy jövőben fejlődhessek. Hisz alig vannak népiszkolánk, sa melyek vannak, milyenek? Ábránd, hogy nemzetiségünket, nyelvünket, ódon intézeteinket, szóval hogy Magyarországot, szeretett hazánkat, önállóságában tovább is fentarthassuk; — ábránd! ábránd mindez, melytől ő csak nagy küzdelem után volt képes megválni, de több éveken át figyelt mindenre, észlelt s tanulmányozott Magyarországon mindent, és sok fáradság s küzdelem után azon fájdalmas meggyőződésre jutott, hogy: ezen kedvenc ábrándjáról, mert fájdalom, csak ábránd, le kell mondania!

Nagyon sajnálja jó barátit, nemzetét, hogy így separtetünk el a polgárosodás áramlata által; hogy rövid életünk kintelés szenvedés leend. Ezt akarja megelőzni az által, mikép lemond a magyar államiság, nemzetiség, önállóság chimerájáról, s hogy a sokáig tartó göröcsön vonalászt megelőzve, új életre ébredjen e nép, melyet magyarnak nevezünk: — egy pártot kell alakítani, mely már egy is nagyban öntudatlanul létezik, — mely oda hason, hogy Szent-István hajdan dicső koronája beleolvadjon az ausztriai császár koronájába. Egyesüljünk hát az ausztriai kultur-állammal, s fogadjuk el Ausztriának intézményeit. Ekkor részesülünk fogunk Ausztria anyagi jólétében; csakhamar fel fog virágozni itt is a népevelés, szorgalom, ipar, kereskedelem stb. s ezzel az elhagyott, elnyomott nép jóléte.

Ezen pártnak alakítása céljából kértettek ma ide benneteket!

Gyöngyösi-Máray Laura asszony, a vidéki színházak kedvelt művésznője, egészen visszavonul a színpadtól. Hat éve, mióta férjhez ment, nem is volt szerződött tagja egy színházának sem, de koronként vendég szerepelt a jobb társulatoknál. Most a vendég szerepléstől is végképp lemond, s a sikeres művészi pályáról, melyen sok elismerést nyert, egészen családi körébe vonul.

Közintézetek, egyletek.

A magyar akadémia okt. 16. iki ülésén volt napirenden a nyelvtudományi bizottság azon munkálatainak tárgyalása, melyet a magyar helyesírásról állított össze, s melyet más helyen ismertettünk. Ezt megelőzőleg Vámbéry Árpád érkekezett a turkománokról és azok nyelvéről.

Az orsz. képművészeti tanács alelnökévé Ráth György, a legfőbb ítélszék tanácselnöke, s a képművészeti társulat nagybuzgalmu igazgatója neveztetett ki.

Az orsz. kisededőv egyesület e hó 14-én Tisza Kálmán és Várdi Gábor elnökeite alatt tartott választmányi ülésén a kisededővok felkutatására céljából kibocsátandó rúpirat tételére 200 forintot szavazott meg. Indítvány történt, hogy az egyesület a párisi világkiállításra a magyarországi kisededővok fejlődéséről és történelméről emlékiratot készíttessen, s ezenkívül költse föl a kiállításra az árvház, képzőintézet és óvintézetek fényképeit. A bizottság e javaslatot a jövő ülésben fogja tárgyalni.

A párisi Magyar egyesület javára Zalamegye közönsége hivatalosan gyűjtést rendelt el, s ez okból e megye alispáni hivatala megkezrekte Budapest főváros hatóságát, hogy számára 20 aláírási ivet küldessen. Elismerésre méltó buzgalom.

„Balaton egylet” terveznek, melynek a Balaton vidékén hasonló célja volna, mint a „Kárpát-egylet”-nek a Kárpátokban. Az eszmet a „Zalai Közöny” szerkesztője Bátorfi Lajos peniditette meg, s következésképp adja elő. Az egylet első teendője volna tagjai számára ingyen könyvtárt létesíteni, Magyarország valamennyi lapját B.-Fáradra a furdói idény alatt jártni, a tihányi viszunghoz lépésőt, a remetelakhoz kikötőt létesíteni, a Balaton fölméretit, kirándulókat rendezni, ásatásokat eszközölni, stb. A tagok alapítók s pártolókból állannak, kik az egylet által nyújtandó s szerzendő előnyben részesülének, s az egylet minden egyes évi beletételek működéséről díszes évkönyvet kapnának, mi által a szellemi kapocs a kies furdó vendégei közt évről-évre szilárdulást nyerne, s az egyleti tagok családjai már mint ismerős helyre érkeznének meg.

Közlekedés.

A budapesti összekötő vasut megnyitása közelebb megtörténik, s ezáltal a Dunán-innen és Dunántúl vasuti kapcsolatának lesz egyáltalán. E vasut az osztrák és magyar állami vaspályákat Kőbányánál érinti, s innen a Ferenczváros alatt vonul a közvágóhidhoz, honnan két ágba szakad. Egyike a dunai vashídon megy Buda alá, s Promontorhoz közel jön összekötötésbe a déli vaspályával; a másik ág esőndes lejtőben a hid alá kanyarodván, a Dunaparton fog feljönni a vámházig, s a parti tárházakig; de ez ága csak később épül ki. A forgalom egyelőre teherszállításra szorítkozik, s az összekötő vasut állomási ezek: Kőbányán a sertiésziszalók, Ferenczvárosban a közvágóhid, Budán Kelenföld, mint átmeneti állomás a déli vasutra. A Ferenczváros e vasut által nagy lendületet nyerhet, mert a fővárosba érkező összes élőállatok leadási helye ott lesz.

Az osztrák államvasut budapesti új indóházát, e pompás nagy épületet, mely díszre és berendezésre nézve ritkítja párját, okt. 27-én nyitják meg. Az udvar számára épített termeket különös díszszel ékítik föl, mert az ünnepélyre a király megjelenését is várják.

Mi ujság?

A királyné a karácsonyi ünnepekig marad Gödöllőn, s azután hosszabb időre Angolországba utazik, hol már egy villát is bérletk a fejedelmi vendég számára. — Rudolf trónörökös e hó 19-ikén jött Gödöllőre, hol 20-án lesz a királyné unokanővérének, Wallersee Mária grófnőnek esküvője Larisch-Mönich gróffal. Ez ünnepélyre előkelő bajor vendégek is érkezek. A házassági szerződés végett Steinbach budapesti közigyező hivatott Gödöllőre. Gróf Andrassy Gyula, ki az utóbbi napokban Tisza-Dobon időzött, szintén megérkezett. Jelen lesz a völgyei családjának valamennyi tagja, továbbá az Auersperg és Kinsky családok. A fiatal párt Rónay Jácint püspök adja össze. A kastély kápolnáját, melynek nyolcz-tíz padosorában mintegy nyolczvan fának el. gyönyörű növényzetel, pompás virágcsarnokk alakitják át. Különben az egész ünnepély kizárólag családi ünnep jellegével fog birni. Az egyházi szertartás után a vendégek a királyasszony termében dejeunerre gyűlnék össze, a fiatal pár pedig azonnal nász-utra indul.

József főherczegről ismét egy szép vonást jegyeznek föl a lapok. Alesuth községben okt. 8-án temették el a 70 évet jóval meghaladt Wagnert, ki a főherczegi uradalomnál már régi időtől fogva szolgált

mint eseléd. A temetésen ő fensége is megjelent, s a többi nép között a nagy sárban és esőben gyalog kísérték ki az öreg és hű szolga koporsóját a majd félórányrá eső temetőbe, hol a régi szolgát ő fensége is megkönyezte; ekkor az elhunyt fia hozzálépett, és írva megcsókolta kezét; ő fensége erre így szolt: „Űn az atyja helyére fog lépni, mert a Wagner családnak nálam kell maradni.” Ezután a félórányrá eső temetőből a nép között ő fensége is gyalog ment haza.

Crispi Francesco, az olasz képviselőház elnöke, kiről most sokat lehet olvasni a politikai lapokban, mert a különböző udvaroknál tett látogatását diplomaciai utazásnak tekintik, e hó 18-án Bécsből Budapestre érkezett, s meglátogatta a miniszterelnököt, Ghyczy Kálmánt, s több országgyűlési notabilitást.

Dembinszki tábornok iratai. Dembinszki tábornok után érdekes iratok maradtak hátra, melyeket a tábornok fia, ki Bécsben nem épen fényes jövedelmű hivatalnok, az akadémianak, vagy a történelmi társulatnak szivesen eladna 1500—2000 forintért. Az iratok két kötetet tesznek, s némétül vannak írva. Felirása: „Dembinszki tábornok iratai.” Az I-ső kötet tartalma és címe: „Elmelkedések az 1831. évi hadviselés felől.” A második pedig: „Magyar hadjárat 1849.” E második kötet végéhez számos okmány és levélváltás van csatolva, s voltaképpen e második kötet érdekelhet legjobban bennünket.

Zászlószentelés. Orsován a 86-ik honvédszászlóalj lobogóját a napokban szentelték föl. A zászlónya Blaskovics Gizella urhályog volt, ki azonban nem jelenhetett meg. Az általa küldött zászlószalag egyik oldalán e föliratok himzvs van: „Blaskovics Gizella 1877.” a másikon: „Fészben legy hatalom.” A szalaghoz a zászlónya 700 forintot csatolt, hogy belőle a honvédalakja 500 forintot fordítsanak, 200-at pedig oszszanak ki a legénység között. A zászlószentelés szertartásának díszét az eső megzavarta. Más nap a vendégek egy kisebb gőzösön kirándultak a török várba a Vaskapuhoz. A törökök díszben tisztelegve fogadták őket s egész idő alatt ágyuztak. Nem lehetetlen, hogy innen futott el aztán Bukarestbe a hír, mely magyar önkényes csapatok betérését tudatta.

A pápai szinkór legéje miatt indított vizsgálat oly körülményeket derített ki, hogy annak tulajdonosát, Hirsch Náthánt vizsgálati fogságba helyezték, mert erős a gyanu, hogy az 5400 frtig biztosított fa-épületet maga gyújtotta föl. Pár nappal az égés előtt kátrányos hordokat és szalmát helyezett volna el a szinkórban. Most a pápaiak azon tanácskoznak, hogy mily módon építhetnének más és szilárdabb színházat.

A „Kincsem”, Blaskovics Ernő híres áltosa, már oly legyőzhetően hírbem áll, hogy a bécsi futatásoknál a freudenau nagy díjra nem versenyzett vele egy párpa sem, s így egymaga járta körül a mezőt. A berlini löversenyeken is egy magyar párpa, Baltaszinak, „Tallós” nevű lova nyerte el a 6000 talléros állami díjat.

Az öngyilkosságok hosszú krónikájából két feltűnő eset a következő: Nikolajevitsz Konstantin, herczeg Karagyorgyevits Sándor egykori szerb fejedelem veje, az aradme gyi Bokszegeu, hol a család látogatásán volt, mult vasárnap revolverrel meglötte magát, s sebe következtében el is hunyt. Európai műveltségű férfi, s több éven át a szerb kormány konstantinápolyi meghatalmazottja volt. Foglalkozott történelmi irodalommal is, de egy idő óta mély búskomolyság lepte meg; tán felültt hazájának sorsa ejté kétségbe. — Príaw Mária, francia születésű énekesnő, ki a színpadról visszavonulva élt Pozsonyban, revolverrel szíven lötte magát. A golyó átfurt egy arczképet is, melyet kobán viselt, egy katonatiszt arczképét. Szerelmi kétségbeesés ragadta e tettre, mint leveléből kitűnik. A fiatal nő holtteste mellett találtak kis kutyáját, melyet csak erővel lehetett eltávolítani urnójától.

Egy sebesült török tisztt időz most a fővárosban. Neve Ali effendi; pár hóval ezeltőt még Kövry Béla néven ismerte Nagy-Kanizsa. A magyar ifjú főlcsapott török katonának s rögtön kineveztek főhadnagynak egy lovasszerzhöz. A plevnai első harc alkalmával egy füzében helyzetett el szakaszával. Midőn a fák közül előre tört, egy rejtett muszka csapat sortüzelle fogadta, s az első, a ki elbukott, a magyar ifju, Ali effendi volt. Egy golyó lábába furdott, s bár a sophiai kórházban megszabadították az alkalmatlan ölomrából, — egyelőre harczképtelen. Haza jött tehát Magyarországra, még

pedig Szerbián keresztül, hol sok kellemetlensége volt. Balgrádbán hűvösre került, s csak a konzul közbenjárására utazhatott tovább. Ali effendi egyenruhájá kívészínű, kabátja görbe szinornal, nadrágja széles vörös csik, és hozzá vörös kard.

Egy veterán harczos tiszteletére ünnepélyt rendeztek e hó 3-án a győri régi honvédek. Szauter Ferencz derék elnöküknek volt nevenapja, s üdvözlésére régi bajtársai közül számosan gyűltek egybe. A megstiztetelt Liptay János százados üdvözölte, mint Kmety tábornok egykori segédtisztjét. A felkösztetés végén Szauternek egy díszesen kiállított emlékvét nyújtottak át, melyen azon jelenet volt megörökítve, midőn Szauter, kit Merulban a fölkelő oláhok egy égő pajtába keritettek, Bém dzsáidásai megmentették.

Furca végrendeletéről beszélnek a fővárosban. Állítólag a nemreg elhunyt dr. A. L. ismert ügyvéd végrendeletileg 30,000 forintot hagyományozott a nemzeti színház női tánczara részére, olyformán, hogy az összeg valamely pénzintézetnél kamatoztassák, s azon tánczosnő, a ki férjhez megy, hozományul kapja a felgyülekezett kamatokat.

A háború. Az oroszok győzelmet ünnepelnek a kis-ázsiai harcztéren. A Karsztól keletre vívott csaták, melyek okt. 2-án kezdődtek, s mely az első napokban a törököknek kedvezett, okt. 15-én megújult s Mukhtár pasa nagy vereségelé végződött. Mukhtár úgy látszik nem vette figyelembe, hogy az oroszok tetemes erősítéseket nyertek, s elhagyta biztos állását. Az oroszok okt. 15-én mindenített tulnyomó erővel támadhattak; 70,000 embert vitték Mukhtár 30,000 főnyi serege ellen, s az Aladsa hegy környékén teljesen megverték a törököket, sőt egy részüket körülfogták s megadásra kényszerítették. Az orosz hivatalos jelentések 16,000-re teszik a törökök összes vereségét, a mi alighanem jókora túlzás. Közükbe esett hét pasa és 36 ágyú. A foglyok közt van Husszin pasa, a tüzésérg parancsnoka. Az elesettek közt említik Samil fát, és Mussa pasát, a lovasság parancsnokát. A győzelemről Mihály nagyercegg azonnal táviratot küldött uralkodónak és Albrecht főherczegnek; a czár pedig Vilmos császárnak, ki még akkor ájfel szerencseelváratot táviratozt vissza a czárnak. Plevna alá okt. 16-án este érkezett meg a győzelem híre, s ki- hirdették az orosz katonaságnak, mely fedetlen fövel és kibontott zászlóval hallgatta. Nyomban rá megkezdtek az ágyuzást Plevna ellen. Mukhtár pasa jelentése is bevallja a vereséget, de a törökök vereségét csak 900 emberre teszi. Hogy azonban az oroszok jelentékény győzelmet nyertek, az kétségtelen, s az eredmény valószínűleg az lesz, hogy Karsztot ismét ostrom alá foghatják. A bolgár csata- tórról nines semmi nevezetes hír, csak azon sanyaruságokról hallani sokat, melyeket az időjárás viszony- tagságai ellen nem védett oroszoknak kell szenvedni mindenütt. Okt. 17-ről érkezett jelentések szerint a Lom felső részén, a Dunához közel mindkét fél nagy haderőt gyűjtött össze, s itt ütköztenek kell történni rövid idő alatt.

Adakozás. A török sebesültek számára a hét foly- tán a következő adományok küldettek be szerkesz- tőségünkhez: Nagy-Dolsza községe Barla István által küldött 22 frtot. Nagy-Vászonnyból Pelargus I. 3 frt. Nagy-Korpdáról Mozsanyi Sándor lelkész által a község felöltő lakosai 33 frt 19 kr., az iskolás nő- vendékek 3 frt 34 kr., összesen 36 frt 53 kr. Kis-Turuló Ruttkay Malva 1 frt. Megyerről Gonda N. János körigyező által 8 frt., a mely összeget Kuczin nógrádmegyeyi község tót ajku lakossága Plachy Soma lelkész fölhívása foly- tán adott össze. Losonezról N. N. 1 frt. Mező-Turuló Kulesár Péter gyűjtő által a hat osztályu gimnasiumi ifjuság adománya 11 frt 20 kr. Ez összeghez járultak: Kulesár Péter gyűjtő 24 kr., Ivánka Zsigmond 40 kr., Kulcsár István 20 kr., Lukács Imre 10 kr., Kiss Ferencz 20 kr., Pázmán András 20 kr., Fazekas Zsigmond 30 kr., Ádám Sándor 1 frt, Bagdány János 20 kr., Kis József 1 frt, Zsigmond István 10 kr., Zöld Zoltán 50 kr., Muzsnai Sándor 16 kr., Léway József 10 kr., Tury Sándor 20 kr., Szics János 20 kr., Singer Ferencz 20 kr., Zsigmond

Béla 10 kr., Végh Sándor 10 kr., Hivesy Dezső 10 kr., Nagy Dániel 10 kr., Miklóssy Béla 20 kr., Schustek Dezső 20 kr., Szűcs Lajos 10 kr., Schwartz Sándor 20 kr., Klein Árpád 20 kr., Szabó Géza 25 kr., Rösinger Kóbi 20 kr., Szendi Imre 10 kr., Józsa István 10 kr., Nagy Zsigmond 10 kr., Tar Sándor 10 kr., Karácson Imre 25 kr., Wellner Áron 20 kr., Pavlicsek Leó 20 kr., Schneer Sándor 20 kr., Schneer Sámuel 20 kr., Schneer Ignác 10 kr., Kertész Sándor 20 kr., Bleier Soma 10 kr., Kosinczky Viktor 20 kr., Bleier Zsigmond 20 kr., Bod László 20 kr., Czebe Dániel 25 kr., ifj. Miskolczy Péter 20 kr., Kecskeméthy Lajos 10 kr., Biszterszky Soma 50 kr., Csapó Péter 50 kr., Helmezy Károly 20 kr. Összesen 11 frt 20 kr.

Tépus adományokt küldtek: Nagy-Dobszáról Barla István által (11 kilo 300 gramm), N.-Korpdáról (4 kilo 800 gramm), Liptó-Andrásfalváról Pongrácz Antonia (Majláth Béla által), Üllőrl Berinszki Józsefné szül. Meleg Karolin és nővére Juliska, Nagy-Kőrösről Hegedüs Erzsike, Nagy-Kőrösről Molnár nővérek, Kis-Turuló Ruttkay Malva, Nagy-Szeccseről Klára Antal által a ref. egyház elemi iskolájának növendékei, Pusztá-Apáthiból Házy Farkas által (2 kilo tépus, melyet az ottani eselőség által adott vászonneműkből az iskolás gyermekek készí- tetett a színpapokban.) Mindez adományokot átszolgáltattuk a bnda- pesti török konzulatusnak.

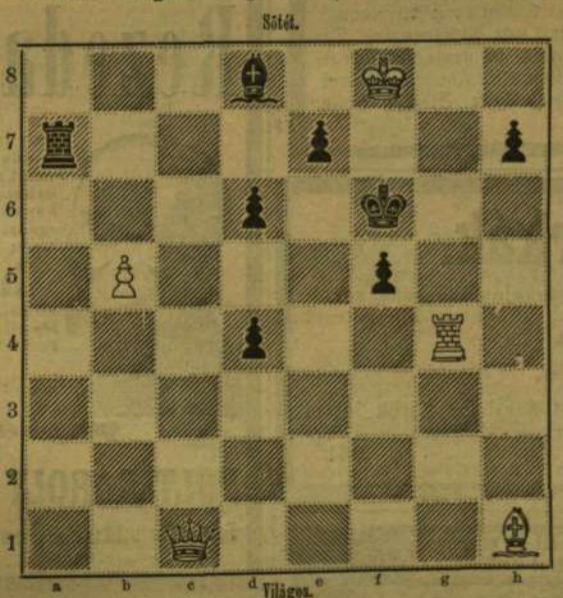
Halálozások.

BATIZI ANDRÁS, teesöl ref. lelkészét és nyug. es- perest nagy részvét közt temették el. Még szomsz- dési helyekről, Husztáról, Urmezőrl, Szigetrl, Taraczközrl, Hosszmezőrl is sokan elmentek, hogy a derék papnak megadják a végtestességet; megjelent a m.-szigeti lyceum tanári kara, a buszta- házi tüzöltök, sőt a bedői oroszok is, mert Batizit messze-örnyéken ismerték és szerették. Erdemeit Szilagy István m.-szigeti igazgató elevenítette föl, s melyen meghatva busuzott el az elhunytól, a régi lelkesí gárda tiszteletemlőt halottjától.

Elhunytak még: KRESZ Károly sebes és szű- lész a fővárosban az evang. egyháznak 35 éven át buzgó kurator a és presbitere, 75 éves korában. — Dr. ERTER JÓZSEF, Fehérmegye köztisztviselőben áll- ott orvos a, élté 66. évében. — Móczar János, a Jászág egyik legstizteltebb földbirtokosa, ki sokáig főjegyző, majd törvényszéki ülnök volt, Árokzallá- son 70 éves korában. — NUNKOVICS JÁNOS, Zalame- gyey egyik köztisztviselőben álló földbirtokosa, élté 78-ik évében. Gélyén. — TÓTIÁS JÓZSEF, a miskolczy ref. lyceumnak több éven át tevékeny tanára. — ÖZV. KOMPOLTYINE szül. Schreiber Mária bánya- tisztán, Kompolthy Tivadar hírlapíró édes anyja, 46 éves korában Szolnokon.

SAKKJÁTÉK.

933. sz. f. Csipkés Árpádtól (Marosvásárhelytől).

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

928-dik számú feladvány megfejtése.

(Loyd Samutól.) Megfejtés. Világos. Sötét. 1. Kc2-d3 ... Bb4-d4 2. Kd3-c3 ... t. sz. 3. K v. V. F. B ... t. sz. 4. V mattot ad.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Püfőp József. Gelsen: Giesinger Zsigmond. Sárospatakon: Gérecz Károly és Németh Péter. Bogliron: Mayer Károly. Budapesten: Blau és Spitzer, K. J. és F. H. Koloszmanostoron: Brauner Gyula, Marosvásárhelyt: Csipkés Árpád. Sarkadon: Márki és Nuszsek. A petti sakkok. Rövid értesítések: Sárospatak: G. K. Debrecen: Z. J. Közönlük s felhasználjuk.

Szerkesztői mondanivaló.

Budapest. H. L. Igyekezett látszik rajtok. Önképző-köri kísérleteknek elég csinosak. A további haladásra nézve azonban ádösebb volna jobb példányt választani vendégeink, mint a ki az egyik költeményben díjesítve van. Összel (Szomoruan nézem). Van benne egy pár sikerült vonás, a közepeé versszakban meglehetőes a leírás. Csak hogy nagyon gyakorlatlan kéz müve az egész, úgy hogy a jó gondolatot sem bírja jól vinni keresztül. Mercusfalva. Sz. J. Az ifju elhunyt író kérdéské müveiről csak akkor nyilatkozhatunk, ha elolvastuk. Sziveskedjék azokból mutatványt küldeni. Csongor. Iskolai irlygyakorlatnak talán az emi- nenenti is megérdemelné, sőt tán valamely „olvasó könyvben” is helyet foglalhatna, — de a mi mértékün- ket nem üti meg. Kritlikán alul. Denesháza (Plevna várán ...). Otthon. Náni néni. A török nemzethoz. — Románéz. (Gémes kuttól ...). Jaj sző (formáltnak).

Szervye. Z. A. A levelet elküdtük Sétupa György urhoz.

Előfizetési feltételek

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDNASÁGOK október—decemberi folyamára.

Negyedévre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdnaságok 3 frt — kr A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdnaságok a „Háboru-Krónika”-val együtt ... 3 frt 50 kr. Csopán a „Vasárnapi Ujság ... 2 frt — kr. Csopán a Vasárnapi Ujság a „Háboru-Krónika”-val együtt ... 2 frt 50 kr.

Azon t. előfizeteket, kiknek előfizetése szeptember végén lejár, megrendeléseik mielőbb beküldésére kérjük, nehogy évnegyele kezdetekor a lapok szét- küldésében fennakadás vagy zavar álljon be.

T. előfizetőinket följárjuk, hogy szivesked- jenek az előfizetés megújításánál, a „Háboru-Krónika” megrendelésénél c i m s z a l a g j u k b ó l egy példányt a posta-utalványra ragasztva bekül- deni, s minden reklaméziót és egyéb a szétkül- désre vonatkozó közleményeket a kiadó-hiva- talhoz küldeni.

A „Vasárnapi Ujság”-ból január elsejétől kezdve teljes számú példányok még folyvást kaphatók, évnegyedenként 2 frttával, egyes havi fizetek 70 krajval.

A „Háboru-Krónika”-cz. képes heti köz- lönyűt lapjának előzetes májusjól még mindig megren- delhetik. Ára egy hóra 20 kr., 2 hóra 40 kr., 3 hóra 50 kr., 4 hóra 70 kr., 5 hóra 90 kr., és hat hóra 1 frt, — május—december 1 frt 40 kr.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdnaságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

HETI-NAPTÁR. Okt. hó.

Table with 5 columns: Nap, Katholikus és protestans, Görög orosz, Izraelita. Rows show dates and religious events for October 1900.

Tartalom: Leverrier (arczkép). — Mirza-Shafly dalából. — Ne nyulj hozzáz (folyt.) — A falu hűse (képpel). — Török-Örményország és lakói (négy képpel). — Servadec Hector kalandos vándorlása a naprendszeren át (képpel). — Egyveleg. — Melléklet: A Sebes-Kőrös adatai. — Egy titkos értekezlet. — A magyar helyesírás elvei. — Irodalom és müvészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Adakozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Nyilt-tér. — Hetinaptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 2. sz.)

Nyilt-tér.

Fülörvos dr. Lichtenberg Kornél tudományos utazásából a külföldről 9 havi távollét után vissza- ért és rendl mint ezeltőt Béla-utca 3. sz. 11—12-ig, 2—3-ig.

*Az e rovát alati közlöttekért a szerkesztőség os- pán a sajtótörvények irányában vállal felelőséget.

Egy hatosor hasznosított petit sor, vagy annak helye egyszeri lgtatásnál 16 krajczár; többeslőri lgtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden lgtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelvi díjazás: **Házas-**stein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Moosé R. Sellenstrasse Nr. 3. Oppelék A. Wollzeile Nr. 22.

SCHULHOF ADOLF

Téli czipők!

Nők számára.
Meleg comód-czipők finom nemzéből (fűz) 1 frt 30 kr.
Magas leható comód-czipők legfin. nemzéből (fűz) sarokkal és nagy eszokorral 2 frt 20 kr.
Finom bár ezugos topánok 16 centiméter magas szárral és erős dupla talppal 4 frt --
Legfin. bárony ezugos topánok erős dupla talppal 4 frt 20 kr.
Posztó ezugos topánok magas szárral, erős és finom bőrrel borított, dupla talppal 4 frt 50 kr.

Urak számára.
Nemez (fűz) comód-czipők akár mely színben 1 frt 50 kr.
Chagrén topánok jó erős talppal 4 frt 50 kr.
Borjubór (vixos) topánok, erős dupla talppal legfin. fűz 5 frt --
Posztó topánok bőrrel borítva, erős dupla talppal 5 frt 50 kr.
Muszka-lak topánok (vázhatla) legörsebb bőr vastag talppal 5 frt 80 kr.
Térleg erős eszűk, valós muszka-bagaria-bőrrel (vázhatla) vastag 3 szoros talppal 13 frt --
Fiuk számára eszűk minden lábhoz 4-7 frt --

Eladás nagyban és kicsinyben.
A munka tartósságát érdeklőknek díjazás díjaztatik.

Budapest, IV. országot, Károly-kaszárnya 24. bolt. szám. 3092-3

Fióki megrendelések az ár beküldés vagy utánvétele mellett pontosan eszközölhetők

A legnagyobb szőnyeg-raktárt,
valamint
takarók, függönyök és butorszöveteket

a legolcsóbb gyári árak mellett 3885 ajánlják

Tottis és Kren
BUDAPEST.
Megrendelések legpontosabban fogantositatnak.

Fiók-üzlet:
IV. ker.
Bécsi-utca,
Kristóf-tér sarkán.

Az északcsillaghoz V. ker. Dorottya-utca 2. sz.

Ajánlunk első rendű porosz ludwigsglücki

szalon-köszenet

á 90 kr. 50 kilogr.; továbbá elsőrendű

pir-szenet (coaks) a légszeszgyárból á 87 kr. 50 kilogr., házhoz szállítással együtt. Megrendelések elfogadtatnak 3898

központi hivatalunkban: **dob-utca 10.;**
továbbá a fiókhivatalban: **József-tér 10,**
vagy **hatvani-utca, ferencziek bazára 11.**
Holtscher és Deutsch.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Neuer illustrirter Volks-Kalender
für Ungarn und Siebenbürgen
auf das Gemeinjahr 1878.

Das Kalendarium verfasst von **Dr. Franz Albert v. Monte Dego.**
gelesenem Director der Sternwarte zu Gien.
Preis geh. 50 fr.

Inhalt: Astronomische, tirthliche und chronologische Bestimmungen auf das Jahr 1878. Kalendarium für Katholiken, Protestanten, Griechen und Israeliten, Postalfisches. Der Einflücker von Baraccane (mit zwei Abbildungen). Die ungarische Studenten-Deputation in Constantinopel (mit Abbildung). Die heimgekehrten "Corvina" (mit dem Porträt des Tahir Bey). Die türkische Deputation in Budapest (mit drei Abbildungen). Die Entschlungsgeschichte des orientalischen Krieges (mit fünf Abbildungen). Die letzten drei Sultane (mit fünf Abbildungen). Vom türkischen Krieg (mit fünf Abbildungen). Abdhat Pasha (mit Abbildung). Edhem Pasha (mit Abbildung). Die Conferenz in Constantinopel (mit drei Abbildungen). Das türkische Parlament (mit Abbildung). Die türkische Heeresmacht (mit Abbildung). Türkische Seeceeführer (mit acht Abbildungen). Die Behrtraft der Türkei und der türkische Soldat (mit Abbildung). Türkische Generale und Kriegs-Minister (mit fünf Abbildungen). Die türkische Flotte und Sobart Pasha (mit Abbildung). Anekdoten. Allerlei Gemeinnützige. Verzeichniß der Jahrmärkte. Interesses-Tabelle. Stempel-Scala. Annoncen.

Codein-melleczukorkák.

Elismert hatásuk a hökhrut, köhögés, rekedtség és elnyáklásodás esetében; a gége kiszáradásánál nedvesítő gyanant szolgálnak, a nyálka kiköpését előmozdítják és a hurutos és tüdőbajokban enyhülést hoznak.

1 csomag ára 20 kr. o. é.

Főraktárak: Neustein Pálóp gyógyszerésznél Bécsben; Török József gyógyszerész, Thalmayer és társa, Budapest; Sipócz István gyógyszerész, Pécsen, és a legtöbb gyógyszerárakban a birodalomban. 3841

A szegedi országos kiállításon érdemremmel és a lil-ik országos tüzoltógyűlésen Aradon a nagy arany és ezüst éremmel kitüntetve.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerszám-gyár, harang- és érezöntődjé,
ajánlja szabadalmazott új szerkezetű fecskendőit, tüzoltó-egyetek legénységi felszereléseit, vállalkozik kutak, szivattyúk és harangok készítésére,
jótállás mellett a legjutányosabb árakon.

Különös figyelmébe ajánlja a nagyérdemű gazdaközségeknek, saját-készítményű és transatlantia szivattyús kutait és gyárának vízvezetékek teljes felszerelésére nagy figyelemmel külön felállított vizművészeti osztályát. 3320

Mintaszerezések, képes árlapok, kívánatra rendelkezésre állanak.

Fióktelep Erdély és Románia részére: Kolozsvárt, belsámonostor-utca.

Minden eddigi világtárlaton, haladás, jóízű és versenyképességéért, első díjakkal jutalmazva

BUDAPEST

Semmi sem jobb a haj növényének

tentartására és elmozdítására

mint az oly ismeretes és híres, orvosi tekintélyek által megvizsgált, a legényesebb sz-

Rezeda-göndörítő-pomádé

mely rendszeren használva a haj legkopaszabb helyein is úna hajszálakat növeszt; az ősz és vörös haj színt színt nyeri; a hajtalajt csodás módon megerősíti, néhány nap alatt tökéletesen megszünteti a korpa képződését, a haj kihullását a legrövidebb időn egészen megakadályozza, a hajnak természetesen fényt és

hullámos alakot

köleszűző és a legkésőbb korig megvédi a megöszűlés ellen.

Felötte kellemes illatánál és díszes kiállításánál fogva ezenkívül a legfinomabb tolette-asztalnak is díszére válik. Egy tégely ára használati utasítással 1 frt 50 kr., postán küldve 1 frt 60 kr.

Ismét elatók illő teengedésben részesülnek.

Gyár és központi szétküldő-raktár
Illatcszer-gyáronál Bécsben, VIII. ker., Józsefváros, Piaristengasse 14, saját házában, hová minden irásbeli megrendelés intézendő, és a hol vidéki megrendelések az őszes beküldés vagy postai utánvétele mellett a leggyorsabban teljesítenek.

Főraktár: Budapestben egyedül **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. a Szent lélekhez. 2609-16

Az ismeretes porosz Louisenglück

szalon-köszenet

50 kilogrammonkint 1 frnyi mérsékelt áron a házhoz szállítva, s egész fuvarokban még olcsóbban, a zsákok ólombélyeggel ellátva, ajánlja a

Gutmann testvérek köszönbányáinak

3892 budapesti eladási ügynöksége

ZWEIG LAJOS, mérleg-utca 3. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre -- 12 frt, fél évre -- 6 *
Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évre -- 8 frt, fél évre -- 4 *
Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évre -- 6 frt, fél évre -- 3 *

43. szám. — 1877. Budapest, október 28. XXIV. évfolyam.

OSZMAN PASA.

Az európai orosz-török harczerternek ama helye, melyre eddigé a közönség legnagyobb érdeklődése irányult, két-ségkívül Plevna volt. Julius közepétől kezdve, midőn e hely az orosz hadak és a Viddin felől váratlanul megérkezett Ozman pasa csapatai között az első ütközetek szintere lett, — folyton megújuló s mindig nagyobb és nagyobb fontosságú összecsapások, majd állandó küzdelem központ-jává vált, mely felé mind a két fél több és több csapatot igyekezett összevonni, a mi sikerült is annyira, hogy most nem mondhatni lehetetlennek, hogy az európai csatáer sorsa ezen a ponton néz eldöntése felé.

Plevna nevét alig ismerte azelőtt a világ. Annyit tudtunk róla, hogy csinos kis város, mohamedán és bolgár vegyes lakossággal, — de hogy erődített hely lehessen, azt alig képzelte volna valaki felőle. Pedig most az, a legnagyobb mérvű. Ozman pasa idevont hadával azzá tette egész váratlanul, rövid idő alatt. A Plevna környékén emelkedő magaslatok mind egy hatalmasan megerődített katonai pozíció rítka hadvezéri tehetségre mutató tervének vannak bevonva hálózatába, s a mintegy varázsütésre keletkezett földhányások, mellvédek, sánczok és a magaslatokon emelt erődök oly szövevényét képezik a veszedelmes stratégiai kelepcezőnek, mely becsületére válnék egy Vaubannak is.

Főn is akadt e kelepcezőben az orosz-oláh egyesült sereg nem egyszer. Midőn tömérdék sikertelen roham és visszavetés után, aránytalan áldozatok árán sikerült elfoglalnia az egyik griviczai erődöt, Plevna külső védgyűrűjének egy előre tolt védjét, — azt hihette, rést tört Ozman pasa megerősített hadállásába, s azon keresztül be fog hatolhatni e pozíció szívébe. Akkor ébredt arra a véres meglepetésre, hogy a külső sánczgyűrű mögött egy második, még sokkal erősebb van, mely az alsót dominálja, e második mögött egy harmadik s ki tudja még hányadik. A „va-kondok-munka“, a hogy az oroszok Oz-

OSZMAN PASA.